

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [YVES BOT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2018. gada 7. martā¹

Lieta C-1/17

**Petronas Lubricants Italy SpA
pret
Livio Guida**

(*Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa, Itālija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Jurisdikcija, spriedumu atzišana un izpilde civillietās un komerclietās – Jurisdikcija atsevišķu darba līgumu jomā – Darba devējs, kas ir iesūdzēts tās dalībvalsts tiesā, kur ir viņa domicils – Darba devēja pretprasība – Tiesas, kurai ir jurisdikcija, noteikšana

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komerclietās² 20. panta 2. punktu.
2. Šis lūgums ir iesniegts strīdā starp *Livio Guida*, ar domicilu Polijā, un viņa bijušo darba devēju, atbilstoši Itālijas tiesībām dibinātu sabiedrību *Petronas Lubricants Italy SpA* (turpmāk tekstā – “*PL Italy*”), kas reģistrēta Itālijā, par atbrīvošanu no darba, par ko viņam ir paziņojusi šī sabiedrība.
3. Tas sniegs Tiesai iespēju pirmo reizi definēt “pretprasības” jēdzienu, kas minēts vienā no Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļas īpašajiem noteikumiem, kuri nosaka jurisdikciju attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem, raugoties no gluži nesenās judikatūras skatpunkta par šo pašu jēdzienu, kas definēts šīs regulas 6. panta 3. punktā, kurš iekļauts tās pašas nodaļas 2. iedaļā, kas veltīta īpašai jurisdikcijai.
4. Iesākot savu analīzi, kurā atbilstoši Tiesas lūgumam tiks aplūkots tikai otrais prejudiciālais jautājums, es piedāvāšu interpretēt Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkta nosacījumus tādējādi, ka šis pants atļauj darba devējam celt pretprasību tajā tiesā, kurā likumīgā kārtībā ir vērsies darbinieks, un šī tiesa var lemt par šādu prasību ar nosacījumu, ka tā tikusi celta, lai atrisinātu visus tos savstarpējos prasījumus, kuriem ir viens cēlonis.

1 Orģinālvaloda – franču.

2 OV 2001, L 12, 1. lpp.

I. Atbilstošās tiesību normas

5. Regulas Nr. 44/2001 preambulas 11., 13. un 15. apsvērumā ir noteikts:

“(11) Jurisdikcijas normām vajadzētu būt ļoti paredzamām, un tām būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils, un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesvedības priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils būtu jānosaka autonomi, lai kopējās normas padarītu pārskatāmākas un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

[..]

(13) Saistībā ar apdrošināšanu, patērētāju līgumiem un nodarbinātību vajākamajai pusei vajadzētu būt aizsargātai ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas tās interesēm, nekā to paredz vispārējās normas.

[..]

(15) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka divās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. Ir jāparedz skaidrs un iedarbīgs mehānisms, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības un novērstu problēmas, ko izraisa valstu atšķirības attiecībā uz dienu, kad prasību uzskata par celtu. Šīs regulas nolūkā minētā diena būtu jānosaka autonomi.”

6. Saskaņā ar šīs regulas 6. panta 3) punktu, kas iekļauts II nodaļas 2. iedaļā “Īpašā jurisdikcija”, personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt “ar pretprasību, kuras iemesls ir tas pats līgums vai fakti, kas bija pamatprasības pamatā, tiesā, kurā izskata pamatprasību”.

7. Minētās regulas II nodaļas 5. iedaļā, kurā ir iekļauti šīs regulas 18.–21. pants, ir minēti jurisdikcijas nosacījumi attiecībā uz strīdiem par atsevišķiem darba līgumiem.

8. Regulas Nr. 44/2001 18. panta 1. punktā ir noteikts:

“Lietās, kas attiecas uz atsevišķiem darba līgumiem, jurisdikciju nosaka šajā iedaļā, neskarot 4. pantu un 5. panta 5. punktu.”

9. Šīs regulas 19. pantā ir paredzēts:

“Darba devēju, kura domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt:

- 1) tās dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa domicils; vai
- 2) citā dalībvalstī:
 - a) tiesās tajā vietā, kur darbinieks pastāvīgi veic darbu, vai tiesā tajā vietā, kur viņš to veicis pēdējoreiz; vai
 - b) ja darbinieks pastāvīgi neveic vai neveica darbu vienā noteiktā dalībvalstī – tiesās tajā vietā, kur atrodas vai atradās uzņēmums, kas pieņēma darbinieku.”

10. Saskaņā ar šīs regulas 20. pantu:

“1. Darba devējs var celt prasību vienīgi tās dalībvalsts tiesās, kurā ir darbinieka domicils.

2. Šis iedaļas noteikumi neietekmē tiesības celt pretprasību tiesā, kurā saskaņā ar šo iedaļu ir celta pamatprasība.”

11. Regulas Nr. 44/2001 21. pants ir formulēts šādi:

“No šīs iedaļas noteikumiem var atkāpties vienīgi saskaņā ar vienošanos par jurisdikciju:

1) ko panāk pēc strīda rašanās; vai

2) kas ļauj darbiniekam celt prasību citās tiesās, kas nav šajā iedaļā norādītās tiesas.”

II. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

12. *L. Guida* 1982. gadā pieņēma darbā sabiedrība *PL Italy* saskaņā ar līgumu, kas noslēgts atbilstoši Itālijas tiesībām, un 1996. gadā viņš tika norīkots uz asociēto uzņēmumu Polijā *Petronas Lubricants Poland sp.zo.o.* (turpmāk tekstā – “*PL Poland*”), kopš tā laika veicot ģenerāldirektora pienākumus un kopš 1998. gada esot vadītāja statusā. 2001. gadā viņš noslēdza ar *PL Poland* “paralēlu” līgumu uz noteiktu laiku atbilstoši Polijas tiesībām, kas tika regulāri atjaunots; pēdējā līguma beigu termiņš bija noteikts 2016. gada 30. aprīlis. Divās – 2014. gada 17. un 29. aprīļa – vēstulēs viņam tika paziņots par vairākiem disciplināriem iebildumiem. Pēc tam ar 2014. gada 28. maija vēstuli *PL Italy* atbrīvoja no darba *L. Guida*, balstoties uz “it kā pamatotu iemeslu”. Ar citu tā paša datuma vēstuli viņš tika informēts par darba attiecību izbeigšanu ar *PL Poland*.

13. *L. Guida* iesūdzēja *PL Italy Tribunale di Torino* (Turīnas tiesa, Itālija), apgalvojot, ka disciplinārie iebildumi bijuši novēloti un vispārīgi, un apstrīdot viņam pārmesto faktu patiesumu. Viņš lūdza šai tiesai, pirmām kārtām, pasludināt par nepamatotu un katrā ziņā par prettiesisku viņa atbrīvošanu no darba, par ko viņu informējusi *PL Italy*, un, otrām kārtām, piespriet šai sabiedrībai izmaksāt viņam pabalstus, kas paredzēti Itālijas tiesībās ļaunprātīgas atlaišanas gadījumā. *L. Guida* turklāt lūdza piespriet *PL Italy* atlīdzināt viņam nemateriālo kaitējumu, kas viņam radies atlaišanas aizskarošā rakstura dēļ.

14. 2014. gada 5. decembrī *PL Italy* vērsās šajā tiesā un lūdza noraidīt prasītāja prasījumus. Norādot, ka ar 2014. gada 3. decembra līgumu *PL Poland* tai ir cedējusi savus prasījumus pret *L. Guida*, šī sabiedrība ar pretprasību lūdza piespriet *L. Guida* atmaksāt summu 143 816,29 euro, ko tas nelikumīgi saņēmis un ko veido ceļa izdevumu kompensācija, kompensācijas par atvaļinājumu un pārmaksātā summa kļūdaina zlotu un euro maiņas kursa piemērošanas dēļ.

15. *L. Guida* apgalvo, ka atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 6. panta 3. punktam un 20. pantam Itālijas tiesas jurisdikcijā nav izskatīt *PL Italy* pretprasību.

16. Ar spriedumu, kas publicēts 2015. gada 14. septembrī, *Tribunale di Torino* (Turīnas tiesa) piesprieda *PL Italy* izmaksāt *L. Guida* summu 100 000 euro kā nemateriālā kaitējuma kompensāciju par atlaišanas aizskarošo raksturu un par labu Polijas tiesām atzina, ka tās jurisdikcijā nav lemt par *PL Italy* pretprasību.

17. Nolēmusi, ka *L. Guida* ir pierādījis sava domicila esamību Polijā, *Tribunale di Torino* (Turīnas tiesa) tomēr uzskatīja, ka, lai arī Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punktā ir paredzēta atkāpe no darba devēju pienākuma celt prasību pret darbiniekiem valstī, kurā ir to domicils, šī atkāpe nav piemērojama, ja prasījumi, kurus darba devējs vēlas piedzīt, nav sākotnēji bijuši tā prasījumi, bet cedēti tam ar līgumu.

18. *PL Italy* pārsūdzēja šo spriedumu apelācijas kārtībā *Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa, Itālija), proti, iesniedzējtiesā, lūdzot atcelt piespriesto nemateriālā kaitējuma kompensāciju un atkārtojot savu pretpasību.

19. Šī tiesa uzskata, ka ir svarīgi noskaidrot, vai Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punktā darba devējam ir atļauts celt tā domicila dalībvalsts tiesā pretpasību pret darbinieku, kas to ir likumīgā kārtībā iesūdzējis tajā pašā tiesā saskaņā ar šīs regulas 19. pantu.

20. Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa jautā, kādas ir sekas faktam, ka darba devēja celtās pretpasības priekšmets ir prasījums, kas sākotnēji piederējis citai personai, kura tajā pašā laikā bija arī tā paša darbinieka darba devējs saskaņā ar “paralēlu” darba līgumu, un pretpasība balstās uz prasījuma cesijas līgumu, kas noslēgts starp darba devēju un sākotnējo prasījuma īpašnieku vēlākā datumā par to, kurā darbinieks ir cēlis savu prasību.

21. Šādos apstākļos *Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts dod iespēju darba devējam, kura domicils ir kādas ES dalībvalsts teritorijā un pret kuru kāds viņa bijušais darbinieks ir cēlis prasību savas domicila dalībvalsts tiesā (saskaņā ar šīs regulas 19. pantu), celt pretpasību pret darbinieku tajā pašā tiesā, kura izskata pamatprasību?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts nozīmē tās tiesas piekritību, kura izskata pamatprasību, arī gadījumā, ja darba devēja celtās pretpasības priekšmets ir nevis paša darba devēja sākotnējais prasījums, bet kāda cita subjekta (kurš vienlaikus ir tā paša darbinieka darba devējs saskaņā ar paralēlu darba līgumu) sākotnējais prasījums un pretpasība pamatojas uz prasījuma cesijas līgumu, kas noslēgts starp darba devēju un subjektu, kas ir prasījuma sākotnējais īpašnieks, tikai pēc tam, kad darbinieks ir cēlis pamatprasību?”

III. Mana analīze

22. Pirms sniegtu analīzi par “pretpasības” jēdzienu, kas minēts Regulas Nr. 44/2001³ 20. panta 2. punktā, man šķiet būtiski precizēt dažus elementus, kas ir pamatā manām pārdomām. Pirmkārt, var redzēt, ka nav strīda par šīs tiesību normas piemērošanas nosacījumiem. Tātad ir skaidrs, ka strīds ir par “atsevišķu darba līgumu” šīs regulas 18. panta 1. punkta izpratnē⁴, kas saista *L. Guida* un *PL Italy* kopš 1982. gada, taču pēc norīkošanas uz Polijas sabiedrību [*PL Poland*] 1996. gadā šis darbinieks kopš 2001. gada ir noslēdzis arī citus darba līgumus ar *PL Poland*, kas ir *PL Italy* “asociētais uzņēmums”. Ir arī skaidrs, ka *PL Italy* – darba devējs, atbildētājs –, kas iesūdzēts tā domicila dalībvalsts tiesā, kura ir kompetentā tiesa atbilstoši saskaņā ar minētās regulas 19. pantu veiktajai darbinieka izvēlei, ir formulējis atsevišķu prasījumu pret prasītāju, nevis aizstāvības pamatu⁵.

3 Piemērojama pamatlīdētā, jo darbinieka prasība ir celta pirms 2015. gada 10. janvāra. Kā atgādināts 2016. gada 21. decembra spriedumā *Concurrence* (C-618/15, EU:C:2016:976, 9. punkts), Regula Nr. 44/2001 ir atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) 80. pantu. Saskaņā ar šīs regulas 66. panta 1. punktu tā ir piemērojama tikai tiesvedībām, kuras ir uzsāktas, sākot no 2015. gada 10. janvāra.

4 Spriedums, 2015. gada 10. septembris, *Holterman Ferho Exploitatie* u.c. (C-47/14, EU:C:2015:574, 34. punkts).

5 Spriedums, 1995. gada 13. jūlijs, *Danværn Production* (C-341/93, EU:C:1995:239, 15. un 18. punkts).

23. Otrkārt, nav nekādu šaubu, ka gan darba devējs, gan darbinieks var celt pretprasību, tādējādi uz pirmo jautājumu var atbildēt apstiprinoši. Faktiski, nepastāvot likumiskam ierobežojumam, secinājums, ka iespēja celt pretprasību ir tikai darbiniekam, būtu pretrunā Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkta nosacījumu gramatiskai interpretācijai⁶⁷. Šo darbinieka un darba devēja procesuālo vienlīdzību, manuprāt, Tiesa jau ir netieši minējusi⁸. Tā atbilst vispārīgam pareizas tiesvedības principam, kas paredz ievērot procesuālās ekonomijas principu⁹.

24. Tādējādi ir pieļaujams, ka ar pretprasību darba devējs var likt izskatīt prasījumu, kas vērsts pret darbinieku, tiesā, kas nav tās dalībvalsts tiesa, kur ir šī pēdējā domicils, taču kuru tas ir izvēlējis, uzskatot, ka tā visvairāk atbilst viņa interesēm¹⁰.

25. Kad tas ir precizēts, jāpaskaidro, kā var tikt definēts “pretprasības” jēdziens Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkta izpratnē, kā to būtībā lūdz iesniedzējtiesa savā otrajā jautājumā.

26. Vispirms ir jākonstatē, ka Savienības likumdevējs ir izvēlējis formulējumu, kas atšķiras no tā, kurš ir lietots šīs regulas 6. panta 3. punktā, kas ir iekļauts II nodaļas 2. iedaļā, kurā paredzēta atvasinātā jurisdikcija, kas konkurē ar atbildētāja domicila dalībvalsts jurisdikcijas principu. Faktiski šajā normā ir piebilsts, ka runai ir jābūt par prasību, “kura izriet no tā paša līguma vai faktiem, kas bija pamatprasības pamatā”¹¹. Šis formulējums, kas nav mainījies kopš Briseles konvencijas stāšanās spēkā, nebija minēts arī tajās iedaļās, kas veltītas tām tiesību normām par jurisdikciju, kuras aizsargā cietušās personas vai patērētājus. Šis precizējums netika ieviests, nedz iekļaujot Regulas Nr. 44/2001 II nodaļā 5. iedaļu, kas veltīta jurisdikcijai attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem¹², nedz Regulas Nr. 1215/2012 redakcijā, kas piemērojama kopš 2015. gada 10. janvāra.

27. Sagatavošanas darbos ir teikts, ka “jurisdikcija, kas paredzēta šajā iedaļā, aizvieto to, kas paredzēta 1. un 2. iedaļā”¹³, un ka “normas par jurisdikciju darba līgumu jomā būtībā ir maz mainījušās, drīzāk tās ir apvienotas īpašā iedaļā, līdzīgi normām par apdrošināšanas un patērētāju līgumiem”¹⁴. No tā izriet, ka likumdevējs nav izraudzījies īpašas normas darba strīdiem, neraugoties uz mērķi aizsargāt vājāko lietas dalībnieku, kas būtu varējis pamatot tādus īpašus nosacījumus attiecībā uz darba devēja prasību kā tas, kuru min *L. Guida* savos rakstveida apsvērumos.

6 Jāuzsver, ka tādi paši noteikumi ir minēti citās iedaļās, kurās ir ietverti noteikumi par jurisdikciju, kas aizsargā vājāko lietas dalībnieku (12. panta 2. punkts par apdrošināšanu, un 16. panta 3. punkts par līgumiem, ko noslēguši patērētāji). Šo pantu redakcija, kas izriet no 11. un 14. panta redakcijas Konvencijā (1968. gada 27. septembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā vēlāk izdarīti grozījumi ar konvencijām par jaunu dalībvalstu pievienošanas minētajai konvencijai (turpmāk tekstā – “Briseles konvencija”), bez grozījumiem ir pārņemta arī Regulas Nr. 1215/2012 14. un 18. pantā.

7 Doktrīna šajā ziņā ir vienprātīga, lai kāda būtu piemērojamā regula; skat. it īpaši Gaudemet-Tallon, H., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Matières civile et commerciale, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 5. izdevums, Librairie générale de droit et de jurisprudence, krājums: Droit des affaires, Parīze, 2015, 394. lpp., 302. punkts, 2. rindkopa; Blanco-Morales Limones, P., Garau Sobrino, F. F., Lorenzo Guillén, M. L., Montero Muriel, F. J., *Comentario al Reglamento (UE) n° 1215/2012 relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil, Reglamento Bruselas I refundido*, Thomson Reuters Aranzadi, Madride, 2016, 495. lpp., 2. punkts, 7. rindkopa; Magnus, U., Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, 1. sējums, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Ķelne, 2015, 554. lpp., 5. punkts; Czernich, D., Kodek, G., Mayr, P., *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*, LexisNexis, Vine, 2015, 296. lpp., 3. punkts.

8 Spriedums, 2008. gada 22. maijs, *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 29. punkts).

9 Spriedumi, 2003. gada 10. aprīlis, *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, 17. un 22. punkts); 2008. gada 22. maijs, *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 27. punkts), un 2016. gada 12. oktobris, *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, 37. punkts).

10 Formulējums ņemts no 2017. gada 14. septembra sprieduma *Nogueira* u.c. (C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

11 *P. Jénard* ziņojumā par [Briseles] konvenciju (OV 1979, C 59, 1. lpp.) ir precizēts, ka, “lai pamatotu jurisdikciju, pretprasībai ir jābūt saistītai ar pamatprasību. Tā kā ne visās tiesību sistēmās ir atzīta šī saistība, tekstā, kuru ir iedvesmojis Beļģijas tiesu kodeksa projekts, ir norādīts, ka pretprasībai ir jāizriet vai nu no līguma, vai no fakta, kas ir pamatprasības pamats” (28. lpp.).

12 Sīku likumdošanas vēstures izklāstu skat. 2008. gada 22. maija spriedumā *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 14. un 17. punkts) un 2017. gada 14. septembra spriedumā *Nogueira* u.c. (C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 46. punkts).

13 Šī frāze jau ir citēta 2008. gada 22. maija spriedumā *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 24. punkts).

14 Skat. priekšlikumu Padomes Regulai (EK) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (COM(1999) 348 *final*), paskaidrojuma raksts.

28. Turpinājumā ir jāatgādina principi, ko Tiesa ir minējusi gadījumā, ja tiek lūgta interpretācija kādam no četriem pantiem (18.–21.), kuri ir ietverti šajā Regulas Nr. 44/2001 II nodaļas 5. iedaļā, kas veltīta “jurisdikcija[i] attiecībā uz atsevišķiem darba līgumiem”:

- šajā iedaļā ir minēta virkne nosacījumu, kuru mērķis, kā izriet no šīs regulas preambulas 13. apsvēruma, ir aizsargāt vājāko līgumslēdzēju pusi ar jurisdikcijas normām, kas ir labvēlīgākas šīs puses interesēm¹⁵;
- no šajā iedaļā iekļauto nosacījumu redakcijas izriet, ka tie ir ne vien īpaši, bet arī izsmeljoši¹⁶, un
- lai nodrošinātu Regulas Nr. 44/2001 pilnīgu efektivitāti, tajā ietvertie juridiskie jēdzieni ir jāinterpretē autonomi, kā arī vienveidīgi visās dalībvalstīs¹⁷.

29. Visbeidzot ir jāuzsver, ka Tiesa ir norādījusi, ka Regulas Nr. 44/2001 6. panta 3) punkta nosacījumos minētā norma, kas attiecas uz pretprasības gadījumu, ir iestrādāta šīs regulas 20. panta 2. punktā, šādi nodrošinot saikni starp šiem nosacījumiem¹⁸.

30. Tāpat Tiesa par vārdiem “kura izriet no tā paša līguma vai faktiem, kas bija pamatprasības pamatā” ir lēmusi, ka tie ir jāinterpretē autonomi, ievērojot šīs regulas mērķus¹⁹.

31. Šajā ziņā Tiesa ir norādījusi, ka, lai nodrošinātu pareizu tiesvedību, īpaša jurisdikcija pretprasības jomā ļauj pusēm vienā procesā un vienā tiesā noregulēt visus savus savstarpējos prasījumus, kuriem ir viena un tā pati izcelsme. Tas ļauj izvairīties no nevajadzīgiem un vairākiem procesiem²⁰. Turklāt ir nopriests, ka “tādos apstākļos, kādi pastāv pamatlietā, pretprasība par atmaksu, kas ir pamatota ar netaisnu iedzīvošanos, ir uzskatāma par tādu, kas izriet no lizinga līguma, kurš ir lizinga ņēmēja pamatprasības pamatā. Apgalvotā iedzīvošanās tās summas apmērā, kura ir samaksāta, izpildot pa šo laiku atcelto spriedumu, bez minētā līguma nebūtu radusies”²¹. Tādējādi noteicoša šķiet stingrā saistība ar lietas būtību.

32. Vai šādos apstākļos darbinieka kā vājākā lietas dalībnieka aizsardzība, tā kā Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punktā tas nav precizēts, attaisno atšķirīgas “pretprasības” jēdziena interpretācijas piemērošanu? Tāpat kā Komisija, es uzskatu, ka “pretprasības” jēdzienam ir jābūt vienveidīgam, piemērojot normas par Eiropas tiesu jurisdikciju, vēl jo vairāk tāpēc, ka kritēriji atvasinātas jurisdikcijas gadījumā līdz šim nav radījuši lielas interpretācijas grūtības un tie, piemēram, saistības gadījumā, atbilst arī mērķim izvairīties no risinājumiem, kas varētu būt nesavienojami, ja lietas tiktu izspriestas atsevišķi²².

15 Spriedums, 2008. gada 22. maijs, *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 17. un 30. punkts), kā arī 2017. gada 14. septembris, *Nogueira* u.c. (C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

16 Spriedums, 2008. gada 22. maijs, *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 18. punkts), kā arī 2017. gada 14. septembris, *Nogueira* u.c. (C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

17 Saistībā ar šīs regulas 18. pantu skat. 2015. gada 10. septembra spriedumu *Holterman Ferho Exploitatie* u.c. (C-47/14, EU:C:2015:574, 36. un 37. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), un saistībā ar minētās regulas 19. panta 2. punktu skat. 2017. gada 14. septembra spriedumu *Nogueira* u.c. (C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 47. un 48. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

18 Spriedums, 2008. gada 22. maijs, *Glaxosmithkline un Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 22. punkts).

19 Spriedums, 2016. gada 12. oktobris, *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, 36. punkts).

20 Spriedums, 2016. gada 12. oktobris, *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, 37. punkts).

21 Spriedums, 2016. gada 12. oktobris, *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, 38. punkts).

22 Sal. ar 2013. gada 11. aprīļa spriedumu *Sapir* u.c. (C-645/11, EU:C:2013:228, 42. punkts) par Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punktu un ar Czernich, D., Kodek, G., un Mayr, P., komentāriem *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber*, LexisNexis, Vine, 2015, 296. lpp., 3. punkts.

33. Līdz ar to šis risinājums ļauj izvairīties no sarežģītāk piemērojamu jēdzienu lietošanas, piemēram, par “objektīvas saiknes atkarībā no priekšmeta vai cēloņa” esamību, ko piedāvā Itālijas valdība. Tomēr pārlietu stingrā “prasības, kas izriet no darba līguma” izpratne, kādu piedāvā Komisija un kas balstās uz “darba attiecībām, kuras min darbinieks savā pamatprasībā”, manuprāt, nevar tikt pieņemta vairāku iemeslu dēļ.

34. Pirmkārt, Tiesa jau ir pieņēmusi plašu jēdziena “prasība, kas izriet no līguma” interpretāciju²³, atzīstot, ka prasība par atmaksu saistībā ar nepamatotu iedzīvošanos izriet no lizinga līguma, kurš noslēgts starp pusēm pamatlietā īpašos procesuālos apstākļos. Faktiski runa bija par atmaksas prasību, kuras priekšmets bija summa, kas atbilst tai, par kuru panākta vienošanās ārpusstiesas izlīgumā, un kura tika celta jaunā tiesvedībā starp tām pašām pusēm pēc tam, kad tika atcelts sākotnējais nolēmums, kas pieņemts strīdā starp šīm pusēm un kura izpilde bija pamatā šīm ārpusstiesas izlīgumam. Tādējādi var secināt, ka runa ir ne tik daudz par tiešo saikni ar līgumu, kuru uzsvēra Tiesa, cik par faktu, ka bez šī līguma nebūtu notikusi nepamatota iedzīvošanās, un tas parāda, ka “šo prasījumu pamatā ir kopīgi fakti”²⁴.

35. Otrkārt, ir jābūt iespējai ņemt vērā darba līgumisko attiecību ciešo sasaisti²⁵, kas bieži notiek norikojuma gadījumā, kad sākotnējais darba līgums var tikt saglabāts līdzās vietējam darba līgumam.

36. Šajā gadījumā no pušu saskanīgiem apsvērumiem izriet, ka *PL Italy* pilnībā piederēja *PL Poland* un ka no 2001. gada jūlija ar *PL Poland* tika noslēgts īpašs “paralēls” līgums, lai noteiktu specifiskus šo darba attiecību nosacījumus. Turklāt jānorāda, ka *L. Guida* uzsāktā procesa priekšmets bija sākotnējais līgums, nevis pēdējais ar *PL Poland* noslēgtais līgums.

37. Treškārt, no atlaišanas pamatojuma un no *PL Italy* naudas prasījuma izriet, ka to pamatā ir vieni un tie paši fakti, kas attiecas vienādi uz abām sabiedrībām. Šajā gadījumā *L. Guida* tika pārņemts, pirmām kārtām, ka viņš vairākkārt no *PL Poland* ir saņēmis ar darba pienākumiem saistītu ceļa izdevumu atmaksu un atvaļinājuma kompensāciju un, otrām kārtām, ka viņš ir maldinājis *PL Italy* saistībā ar viņa darba samaksas aprēķināšanu, iesniedzot tai tādu zlotu un euro maiņas kursu, kas bija viņam labvēlīgāks nekā oficiālais kurss. Nav strīda par to, ka šie fakti bija pamatā *PL Italy* un *PL Poland* pieņemtajam lēmumam pārtraukt darba attiecības un ka pretprasības priekšmets ir atbilstošo prettiesiski saņemto summu atmaksa.

38. Šī ciešā saikne starp darbinieka iebildumiem pret atlaišanas pamatojumu un starp prasījumu par atmaksu, ko izvirzījis darba devējs, liek noraidīt *L. Guida* un Komisijas argumentus par atbildētāja prasības neparedzamību tādēļ, ka ir notikusi prasījuma cesija, kas tam ļauj to izvirzīt.

39. Ceturtkārt, jānorāda, ka *L. Guida* ir izvēlēties apstrīdēt tikai viena lēmuma pārtraukt darba attiecības pamatotību, proti, to, kas viņam bijušas ar *PL Italy*, un iesūdzēt šo sabiedrību nevis tās dalībvalsts tiesā, kurā viņš pastāvīgi pildīja savus darba pienākumus, kā to viņam atļautu Regulas Nr. 44/2001 19. panta 2. punkta a) apakšpunkts, bet gan tās dalībvalsts tiesā, kurā ir *PL Italy* domicils. Šai izvēlei nav jāietekmē “pretprasības” jēdziena autonomā interpretācija. Šajā ziņā jāatgādina, ka, neraugoties uz Savienības likumdevēja izvēli paredzēt vairākas jurisdikcijas normas, kas aizsargā darbinieku, nav pieņemts lēmums par kritēriju noteikšanu attiecībā uz darba devēja iespēju celt pretprasību.

23 Sal. ar Regulas Nr. 44/2001 6. panta 1. punkta noteikumu analīzi Magnus, U., Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, 1. sējums, Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, Ķelne, 2015, 401. lpp., it īpaši par izteikumu “same contract” [“tas pats līgums”], kas lietots šīs regulas angļu valodas redakcijā.

24 Šis ir izteikums no ģenerālvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumiem lietā *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:397, 44. punkts).

25 Lai vispārīgi atgādinātu darba līguma īpatnības, skat. 1987. gada 15. janvāra spriedumu *Shenavai* (266/85, EU:C:1987:11, 16. punkts). Kā ilustrāciju gadījumam, kurā ir vairākas līgumattiecības, skat. 2003. gada 10. aprīļa spriedumu *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, 4. un 9. punkts) un, it īpaši, runājot par sabiedrībām, kas pieder vienai grupai, – 2008. gada 22. maija spriedumu *Glaxosmithkline* un *Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, 7.–10. punkts), kā arī 2015. gada 10. septembra spriedumu *Holterman Ferho Exploitatie* u.c. (C-47/14, EU:C:2015:574 12.–18. punkts).

40. Ar šādu pašu pamatojumu ir jānoraida arguments, kas balstīts uz likumu, kurš piemērojams darba līgumam, kas, pēc *L. Guida* un Komisijas domām, pamatotu interpretāciju, kura būtu stingri ierobežota ar darba līgumu, kas minēts pamatprasībā. Lai arī, runājot par jurisdikcijas noteikšanu, ņemot vērā darba līguma īstenošanas vietu, kas pamatotu to, ka sakristu tiesas un likumdošanas kompetences, Tiesa ir uzskatījusi par piemērotu ņemt vērā atbilstošos nosacījumus, kuri ietverti Romas 1980. gada konvencijā²⁶ par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām²⁷, tomēr ir jāuzskata, ka tiesu jurisdikcijas jautājumam pretprasības gadījumā ir jābūt skaidri nošķirtam no tā, kas saistīts ar pēc būtības piemērojamo likumu.

41. Līdz ar to es uzskatu, ka apstākļi pamatlietā parāda, ka “pretprasības” jēdziens nevar tikt interpretēts, attiecinot to tikai uz līgumiskajām attiecībām. Ir jāņem vērā arī to faktu atbilstība, uz kuriem balstīta pamatprasība. Tādējādi gadījumā, kas ir jāaplūko Tiesai, man nešķiet, ka rūpēs par pareizu tiesvedību izdarīts atzinums, ka viena un tā pati tiesa var izvērtēt faktu patiesumu, ar kuriem pamatota atbrīvošana no darba, un no tā izdarīt secinājumus par naudas atmaksu, ir pretrunā darbinieka interesēm. Ir garantēta arī pretrunā esošu nolēmumu neesamība atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 preambulas 15. apsvērumam. Šajos apstākļos nav nozīmes tam, ka prasījuma cesija, uz kuru balstās darba devējs, ir notikusi pēc vērsšanās kompetentajā tiesā.

42. Līdz ar to man šķiet iespējams sniegt “pretprasības” jēdziena interpretāciju vispārēji, saglabājot skaidrību un efektivitāti, kam būtu jāliek valsts tiesai pārbaudīt pušu prasījumu izcelsmes kopīgo raksturu, kas ir vai nu līgumisks, vai faktiskais, ņemot vērā visus lietas apstākļus.

43. No visiem šiem elementiem izriet, ka Tiesai tiek ieteikts nolemt, ka Regulas Nr. 44/2001 20. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā gan darba devējam, gan darbiniekam ir piešķirtas tiesības celt pretprasību tiesā, kura likumīgā kārtībā izskata pamatprasību, un šīs tiesas jurisdikcijā ir izskatīt šādu prasību – ar nosacījumu, ka tā ir celta ar mērķi atrisināt visus viņu savstarpējos prasījumus, kuriem ir kopīga izcelsme, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

IV. Secinājumi

44. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es piedāvāju Tiesai uz *Corte d'appello di Torino* (Turīnas apelācijas tiesa, Itālija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes Regulas Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 20. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā gan darba devējam, gan darbiniekam ir piešķirtas tiesības celt pretprasību tiesā, kura likumīgā kārtībā izskata pamatprasību, un šīs tiesas jurisdikcijā ir izskatīt šādu prasību – ar nosacījumu, ka tā ir celta ar mērķi atrisināt visus viņu savstarpējos prasījumus, kuriem ir kopīga izcelsme, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

²⁶ Kā nesenāko piemēru skat. 2017. gada 14. septembra spriedumu *Nogueira* u.c. (C-168/16 un C-169/16, EU:C:2017:688, 55. punkts) par Regulas Nr. 44/2001 19. panta 2. punkta autonomu interpretāciju.

²⁷ OV 1998, C 27, 34. lpp. Šis konvencijas 6. pants ir piemērojams līgumiem, kas ir noslēgti līdz 2009. gada 17. decembrim. Pēc šī datuma ir piemērojams Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV 2008, L 177, 6. lpp.), 8. pants saskaņā ar šīs regulas 28. pantu.